

Bruselj, 9. junij 2022
(OR. fr)

10024/22

JAI 848
FREMP 123

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	9468/22
Zadeva:	Sklepi o strategiji EU o otrokovih pravicah – sprejetje

V prilogi vam pošiljamo sklepe o strategiji EU o otrokovih pravicah, ki jih je Svet odobril 9. junija 2022.

Sklepi Sveta o strategiji EU o otrokovih pravicah

Preambula

Svet Evropske unije –

- a. **ob opozarjanju**, da so otroci polnopravni imetniki pravic ter da sta varstvo in spodbujanje otrokovih pravic ključna cilja Evropske unije in da so otrokove pravice človekove pravice, ki so zapisane v Listini EU o temeljnih pravicah;
- b. **ob potrditvi**, da morajo načela in standardi iz Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah¹, ki so jo ratificirale vse države članice, še naprej usmerjati politike in ukrepe EU, ki imajo učinek na otrokove pravice;
- c. **ob poudarjanju**, da so otrokove pravice univerzalne, da vsaka oseba, mlajša od 18 let, uživa enake otrokove pravice brez kakršne koli diskriminacije in da morajo biti otrokove koristi glavno vodilo pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke;
- d. **ob poudarjanju**, da so otrokove pravice temeljne pravice in jih je zato treba v skladu z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti ter ob upoštevanju zadevnih izključnih in deljenih pristojnosti držav članic in EU na področju družinskega prava, kot je določeno v členu 81 Pogodbe o delovanju Evropske unije, vključiti v vse ustrezne politike in zakonodajo na nacionalni ravni in na ravni EU;
- e. **ob opozarjanju** na obstoječe pravne akte o otrokovih pravicah iz Priloge 2 k strategiji EU o otrokovih pravicah;
- f. **ob sklicevanju** na obsežen sklop standardov Sveta Evrope na področju otrokovih pravic, ki so jih sprejele države članice;

¹ [Konvencija o otrokovih pravicah](#), Združeni narodi, 1989.

- g. **ob sklicevanju** na sprejetje Priporočila Sveta (EU) 2021/1004 z dne 14. junija 2021 o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke, ki je konkreten instrument za spodbujanje enakih možnosti za otroke, ki jim grozita revščina in socialna izključenost, ter se nanaša na obravnavo druge teme „socialno-ekonomskega vključevanja, zdravja in izobraževanja“ iz strategije EU o otrokovih pravicah;
- h. **ob poudarjanju**, da imajo vsi otroci pravico do nediskriminatornega dostopa do ključnih storitev, kot so predšolska vzgoja in varstvo, zdravstvo, prehrana in nastanitev, ki so pomembni za njihov razvoj in dobro počutje;
- i. **ob opozarjanju** na pomembno vlogo, ki jo ima Evropska unija pri spodbujanju, varstvu in uresničevanju pravic vseh otrok po svetu;
- j. **ob ponovni potrditvi** pomena sodelovanja z mednarodnimi organizacijami, in sicer s Svetom Evrope in Združenimi narodi, pri varovanju in spodbujanju otrokovih pravic v EU in po svetu, tudi enakih možnosti za dekleta;
- k. **ob upoštevanju** v tem smislu četrte strategije Sveta Evrope o otrokovih pravicah (2022–2027) z naslovom *Children's Rights in Action: from continuous implementation to joint innovation* (Otrokove pravice v praksi: od stalnega izvajanja do skupnih inovacij), ki jo je Odbor ministrov sprejel 23. februarja 2022 in katere cilj je oblikovanje sinergij s strategijo EU o otrokovih pravicah;
- l. **ob zaskrbljenosti** – v luči vojne agresije Rusije v Ukrajini –, da so otroci v oboroženih spopadih in po njih ogroženi bolj kot odrasli, ter ob potrditvi, da jih je treba zaščititi, še zlasti pred vpoklicem v vojsko ali druge oborožene sile ter uporabo v njih, pa tudi pred trgovino z ljudmi, nezakonitimi posvojitvam, spolnim izkoriščanjem in ločitvijo od družine; da enako velja v drugih kriznih in izrednih razmerah, ki so posledica terorizma, krize v javnem zdravju, gospodarske krize, podnebnih sprememb ali naravnih nesreč;
- m. **ob opozarjanju** na pomen doslednega izvajanja Direktive 2011/36/EU o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in Direktive 2011/93/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji ter poudarjanju pomena strategije EU za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2021–2025;
- n. **ob zaskrbljenosti** zaradi posledic pandemije COVID-19 za otroke, saj so se dodatno zaostriale zlasti težave otrok v ranljivem položaju s povečanjem tveganj in že obstoječih neenakosti pri dostopu do ključnih storitev ter še dodatno izpostavljenostjo otrok nasilju, zlorabam in zanemarjanju;

- o. **ob priznavanju**, da je treba zagotoviti smotrno vključenost in upoštevanje otrok v globalnem okrevanju po COVID-19;
- p. **ob priznavanju**, da je treba otrokove pravice zaščititi in spodbujati na spletu in drugje ter da si je treba prizadevati, da bi izkoristili priložnosti, ki jih nudi digitalno okolje, hkrati pa omejili tveganja, ki jih to okolje lahko pomeni za otroke in uresničevanje njihovih pravic;
- q. **ob opozarjanju**, da otroci predstavljajo več kot 18 % prebivalstva EU in da so že nosilci sprememb ter da jih je treba slišati, poslušati in vključiti v demokratično življenje naših družb –

Svet Evropske unije:

- 1. **pozdravlja** razvoj, varstvo in spodbujanje otrokovih pravic v EU in na svetovni ravni, kot je predvideno v celoviti strategiji EU o otrokovih pravicah, podprti z obsežnim posvetovanjem in smotrnim sodelovanjem otrok samih;
- 2. **poudarja**, da strategija temelji na načelih enakosti, vključevanja, enakosti spolov in nediskriminacije ter da so posamezne skupine otrok še posebej ranljive in trpijo zaradi socialne in ekonomske izključenosti ter diskriminacije; Svet v zvezi s tem ponavlja, da je prepovedana vsakršna diskriminacija otrok ali njihovih staršev ali zakonitih skrbnikov na podlagi spola, rase, barve kože, etničnega ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanja, političnega ali drugega mnenja, pripadnosti narodnostni manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti;
- 3. **ugotavlja**, da je strategija EU o otrokovih pravicah skupaj s svojimi šestimi medsebojno povezanimi tematskimi prednostnimi nalogami trdna osnova za razvoj politik, ukrepov in zakonodaje na področju otrokovih pravic na ravni EU in nacionalni ravni;
- 4. **pozdravlja** pobudo Komisije za vključitev vidika otrokovih pravic v vse ustrezne politike, zakonodajo in programe financiranja EU ter podpira pripravo kontrolnega seznama za vključevanje otrokovih pravic;
- 5. **poudarja** pomen priprave in zagotavljanja otrokom prijaznih in dostopnih informacij o otrokovih pravicah javnosti in tudi otrokom, zlasti različic in oblik Listine o temeljnih pravicah in drugih ključnih instrumentov EU v več jezikih, da bi uresničili pravico otrok do obveščenosti in spodbujali njihovo dejansko udeležbo v demokratičnem življenju;

6. **poudarja**, da je treba okrepiti udeležbo otrok v političnem in demokratičnem življenju na lokalni in nacionalni ravni ter na ravni EU, tudi z vzpostavitvijo novih in podpiranjem obstoječih mehanizmov za smotrno udeležbo otrok ter s spodbujanjem enakopravne udeležbe otrok brez kakršne koli diskriminacije, da bi zagotovili, da so otroci slišani in njihova mnenja upoštevana;
7. **podpira** namero Evropske komisije, da v sodelovanju z Evropskim parlamentom in organizacijami za otrokove pravice vzpostavi platformo EU za udeležbo otrok, ki bo povezovala obstoječe modele udeležbe otrok, da bi vzpostavili trden mehanizem, ki bo omogočal njihovo dejansko in smotrno udeležbo na vseh ravneh;
8. **priznava** pomen izmenjave dobrih praks na nacionalni ravni in na ravni EU ter podpira mrežo EU za otrokove pravice, ki jo je Evropska komisija vzpostavila z namenom, da okrepi dialog in vzajemno učenje o otrokovih pravicah med državami članicami EU in organizacijami civilne družbe ter da podpre izvajanje, spremljanje in ocenjevanje strategije EU o otrokovih pravicah;
9. **pozdravlja** pobudo Evropske komisije, da okrepi sodelovanje z ustreznimi regionalnimi in lokalnimi organi ter z drugimi ustreznimi institucijami, regionalnimi in mednarodnimi organizacijami, civilno družbo in nacionalnimi institucijami za človekove pravice;
10. **priznava** vlogo varuhov človekovih pravic, tudi varuhov otrokovih pravic, pri zagotavljanju spoštovanja otrokovih pravic, otrokovih koristi in upoštevanju stališč otrok;
11. **podpira** namero Evropske komisije, da okrepi položaj EU kot ključnega svetovnega akterja in poveča zmogljivosti za zaščito otrok v okviru delegacij Unije v tretjih državah, da se zagotovita zaščita in uresničevanje otrokovih pravic prek zunanje politike EU v vseh okoliščinah, zlasti na področju razvojnega sodelovanja, tudi v humanitarnih krizah in pri naravnih nesrečah;
12. **pozdravlja** pobudo Evropske komisije, v okviru katere potekajo prizadevanja za odpravo dela otrok v dobavnih verigah podjetij EU kot del prizadevanj EU za odpravo dela otrok po svetu;
13. **podpira** pobudo Evropske komisije za spodbujanje opolnomočenja in udeležbe mladih in otrok v globalnem okviru ter da se finančna sredstva EU namenijo spodbujanju izobraževanja po vsem svetu.

Svet Evropske unije:

- **poziva** Evropsko komisijo, naj si ob upoštevanju strategije EU o otrokovih pravicah skupaj z državami članicami prizadeva za izboljšanje življenja vseh otrok v EU, države članice pa naj podpre pri njihovih nacionalnih prizadevanjih za poostreitev standardov v zvezi z otrokovimi pravicami;
- **poziva** države članice, naj:
 - 1) po potrebi oblikujejo celovite in ustrezne politike in ukrepe za uresničevanje pravic vseh otrok brez vsakršne diskriminacije, tudi tako, da:
 - i. sprejmejo celovite nacionalne strategije ali druge enakovredne celostne politike s področja otrokovih pravic, za katere bodo na voljo zadostna sredstva in bodo podprte z ustreznimi okviri zmogljivosti,
 - ii. okrepijo sodelovanje in usklajevanje med vsemi zadevnimi organi in deležniki,
 - iii. kar najboljše izkoristijo sredstva EU in nacionalna sredstva, ki so na voljo za spodbujanje in varstvo otrokovih pravic,
 - iv. izboljšajo primerljivo zbiranje podatkov, razčlenjenih po starosti in spolu, po vsej EU, pri čemer se upoštevajo nacionalne okoliščine in spodbujajo raziskave, usmerjene na otroke – zlasti na tematskih področjih, ki jih zajema strategija EU o otrokovih pravicah, na podlagi česar se oblikujejo in izvajajo z dokazi podprte in potrebam prilagojene politike,
 - v. okrepijo dejavnosti ozaveščanja in usposabljanja v zvezi s otrokovimi pravicami, med drugim za otroke, strokovnjake, ki delajo z otroki in za njih, oblikovalce politike, javne uslužbence in javne organe, sodnike, tožilce in druge delavce v pravni stroki, civilno in vojaško osebje misij v okviru SVOP, pa tudi za nacionalne institucije za človekove pravice, organizacije civilne družbe in zagovornike človekovih pravic,
 - vi. izvajajo Priporočilo Sveta (EU) 2021/1004 o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke, katerega namen je preprečevanje socialne izključenosti pomoči potrebnih otrok in boj proti njej z zagotavljanjem učinkovitega dostopa do sklopa ključnih storitev;

- 2) okrepijo prizadevanja držav članic za preprečevanje vseh oblik nasilja nad otroki in boj proti takemu nasilju, zlasti tako, da:
- i. spodbujajo sodelovanje med podpornimi službami in podpirajo celosten odziv na nasilje,
 - ii. vzpostavijo celovite in usmerjene specialistične storitve podpore za otroške žrtve, ki bi dopolnjevale splošne storitve podpore za žrtve ali bile njihov sestavni del, in vlagajo v preprečevanje sekundarne viktimizacije,
 - iii. izboljšajo razvoj, ocenjevanje in spodbujanje integriranih sistemov za zaščito otrok, pri katerih vse ustrezne službe sodelujejo v otrokovo korist na podlagi usklajenega in multidisciplinarnega pristopa, kot so otroške hiše (Barnahus) ali kakršen koli drug primerljiv model, usmerjen v otrokove pravice,
 - iv. prepovejo telesno kaznovanje v vseh okoljih in okrepijo integrirane podporne storitve za otroke in družine,
 - v. določijo ustrezne ukrepe za preprečevanje in zatiranje nasilja in zlorab v družini, prisilnih zgodnjih porok in porok otrok, pohabljanja ženskih spolovil in drugih škodljivih praks ter drugih oblik nasilja nad otroki,
 - vi. sprejmejo ukrepe za zaščito otrok pred vsakršno diskriminacijo, zlasti na podlagi njihovega spola ali spolne usmerjenosti ter njihovega etničnega ali družbenega porekla, veroizpovedi ali prepričanja ali invalidnosti, ter zagotovitev varnega, spodbudnega in vključujočega okolja za vse otroke v šoli, zlasti tiste iz ranljivih skupin, kot je navedeno v uvodni izjavi 2 teh sklepov, ob hkratnem spoštovanju njihove individualnosti,

- vii. pozovejo države članice, naj razmislijo o podpisu in ratifikaciji Izbirnega protokola h Konvenciji ZN o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije² ter Izbirnega protokola glede postopka sporočanja kršitev³, če tega še niso storile, ter upoštevajo, da so Izbirni protokol glede udeležbe otrok v oboroženih spopadih⁴ ratificirale vse države članice EU, da je Izbirni protokol glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije ratificirala velika večina držav članic, Izbirni protokol glede postopka sporočanja kršitev pa so ratificirale nekatere države članice,
 - viii. preventivnim službam in organom kazenskega pregona namenijo dovolj sredstev za preprečevanje spolne zlorabe in spolnega izkoriščanja otrok ter boj proti njima,
 - ix. okrepijo izvajanje pravnega okvira in okvira politike za preprečevanje spolne zlorabe in spolnega izkoriščanja otrok ter boj proti njima, zlasti z doslednim spoštovanjem Uredbe (EU) 2021/1232 in spremljanjem razvoja prihodnjih pravnih instrumentov za boj proti spolni zlorabi otrok v skladu s strategijo EU za učinkovitejši boj proti spolni zlorabi otrok za obdobje 2020–2025,
 - x. izboljšajo preprečevanje nasilja in preprečevanje povratništva z oblikovanjem ustreznih preventivnih in rehabilitacijskih programov za storilce nasilja;
- 3) razvijejo in podprejo ustrezno izvajanje pravnih jamstev EU za varstvo temeljnih pravic otroka v kriznih ali izrednih razmerah brez diskriminacije, pri čemer glede na starost in stopnjo zrelosti slišijo in upoštevajo mnenje otrok ter ustrezno upoštevajo otrokove koristi, zlasti tako da:
- i. si skupaj prizadevajo izboljšati obravnavanje potreb po zaščiti otrok v izrednih razmerah ter razvijajo učinkovite in izvedljive alternative pridržanju otrok v migracijskih postopkih, pri čemer je treba opozoriti, da je pridržanje otrok migrantov v skladu s pravnim redom EU predvideno le kot zadnja možnost, če alternative niso izvedljive, vsekakor pa za najkrajši možni čas in ob zagotavljanju ustrezne nastanitve;

² [Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije](#), Združeni narodi, 2000.

³ [Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede postopka sporočanja kršitev](#), Združeni narodi, 2011.

⁴ [Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede udeležbe otrok v oboroženih spopadih](#), Združeni narodi, 2000.

- ii. vzpostavijo postopke za nujni sprejem, da se zagotovita zaščitna nastanitev, prilagojena potrebam otrok, s katero se zagotovi varovanje njihovega telesnega in duševnega zdravja, ter dostop do osnovnih storitev in da se zagotovi zgodnje odkrivanje ranljivosti,
- iii. na podlagi večdisciplinarnega pristopa in ob doslednem spoštovanju posameznikovega dostojanstva po potrebi opravijo zanesljivo oceno starosti otroka in posameznika obvestijo v jeziku, ki ga lahko razume,
- iv. zagotovijo pomoč pri vključevanju otrok brez spremstva, zlasti z zagotovitvijo hitrega imenovanja zakonitega skrbnika ali ustreznega zastopanja, tako da se jih spremlja pri njihovem šolanju in poklicnem usposabljanju,
- v. poudarjajo pomen obstoječih politik in po potrebi okrepijo izvajanje politik za boj proti trgovini z otroki, zlasti ugotavljanje in preprečevanje situacij, ki predstavljajo tveganje za trgovino z ljudmi, ob zavedanju, da je tveganje za trgovino z ljudmi, zlasti za ženske in dekleta, večje v času krize, in ob upoštevanju Protokola Združenih narodov za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi⁵,
- vi. usposabljaajo strokovnjake za odkrivanje in zaščito otrok, ki se soočajo s krizo, in otrok, ki so žrtve trgovine z ljudmi ali jim grozi, da bodo postali žrtve,
- vii. z zagotavljanjem ustreznih informacij ozaveščajo otroke, zlasti otroke migrante in njihove družine, o nevarnosti izkoriščanja,
- viii. opredelijo strategije za prepoznavanje otrok, ki so žrtve trgovine z ljudmi, da se zagotovi in jamči njihova brezpogojna zaščita,
- ix. zagotavljajo podporo, tudi finančno, organizacijam civilne družbe, ki so specializirane za boj proti trgovini z otroki, izvajajo kampanje ozaveščanja o trgovini z ljudmi ali zagotavljajo oskrbo in podporo otrokom, ki so žrtve trgovine z ljudmi,

⁵ [Protokol za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu.](#)

- x. si prizadevajo zagotoviti, da se krize ali izredne razmere ne morejo izkoristiti za pridobitev skrbništva nad otroki, zlasti ob upoštevanju priporočil UNICEF in Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu, da se v času oboroženih spopadov ne bi smelo izvajati posvojitve,
 - xi. spodbujajo države članice, naj še naprej krepijo ukrepe in postopke razpisov ukrepov za boj proti ugrabitvam otrok ter si prizadevajo za vzpostavitev mreže nacionalnih kontaktnih točk za spodbujanje usklajevanja med državami članicami,
- 4) okrepijo pravosodne sisteme držav članic, da bodo skladni s pravicami vseh otrok, zlasti tako, da:
- i. zagotovijo, da so otrokove koristi glavno vodilo pri vseh sodnih postopkih v zvezi z otroki,
 - ii. vzpostavijo otrokom prijazne postopke od vsega začetka, tudi z zagotavljanjem starosti primernih in otrokom prilagojenih informacij in možnih načinov sodelovanja,
 - iii. zagotovijo uveljavljanje pravice otroka do izražanja lastnega mnenja v postopku v zvezi z njim, bodisi neposredno bodisi prek zastopnika ali ustreznega organa, na način, ki je v skladu s postopkovnimi pravili nacionalnega prava in pravnim redom EU,
 - iv. zagotovijo, da je pravica otroka do spoštovanja njegovega zasebnega življenja med postopkom zavarovana na najboljši možni način,
 - v. zagotovijo, da se postopki v zadevah, ki vključujejo otroke, izvedejo brez nepotrebnega odlašanja in da se odločbe, sprejete v teh postopkih, sistematično izvršujejo v skladu z obstoječim pravnim okvirom EU in drugimi ustreznimi mednarodnimi pravnimi sredstvi, s čimer se zagotovi učinkovito izvajanje otrokovih pravic v skladu z načelom subsidiarnosti,
 - vi. zagotovijo potrebne podporne storitve za otroke med postopkom in tudi po njem, in sicer tako dolgo, dokler jih otroci potrebujejo,
 - vii. spodbujajo interdisciplinarno sodelovanje med različnimi službami za kar najboljšo podporo otroku pred in med postopkom ter po njem,

- viii. razvijajo in uporabljajo zanesljive alternative sodnim ukrepom za mladoletne storilce kaznivih dejanj – od alternativ pridržanju do uporabe obnavljalne pravičnosti in mediacije v okviru civilnega pravosodja,
 - ix. oblikujejo programe za mladoletne storilce v podporo njihovi reintegraciji,
- 5) otrokom zagotovijo boljše možnosti, da postanejo odgovorni in odporni člani digitalne družbe, zlasti tako, da:
- i. vlagajo v zagotavljanje enakega dostopa do digitalnih sredstev in podpore za vse otroke,
 - ii. opolnomočijo otroke, da bodo zavestno uporabljali medije, in sicer s podpiranjem razvoja medijske in informacijske pismenosti, ki je potrebna za kritično preučevanje, ocenjevanje in ustvarjanje spletnih vsebin,
 - iii. zagotavljajo zaščito pred obstoječimi in nastajajočimi tveganji v digitalnem okolju z osredotočanjem na digitalno pismenost, zasebnost in spletno varnost,
 - iv. vzpostavijo podporne storitve za otroke, ki so žrtve spletne zlorabe,
- 6) dejavno prispevajo k delu mreže EU za otrokove pravice, ki jo je ustanovila Evropska komisija, da bi olajšala dialog in vzajemno učenje med državami članicami.

Svet poleg tega poziva Agencijo EU za temeljne pravice, naj državam članicam še naprej zagotavlja podporo pri vprašanjih, kot so otrokom prijazno pravosodje in otroci v migracijah ter druga ustrezna področja iz strategije EU o otrokovih pravicah, pa tudi tehnično pomoč in metodološko podporo, med drugim pri zasnovi in izvajanju dejavnosti zbiranja podatkov. Glede na vojno agresijo Rusije v Ukrajini Svet Agencijo tudi poziva, naj se osredotoči na posebne potrebe in izzive, s katerimi se soočajo otroci.